

Ung i job i landbruget

Guide

til sikker opstart

Tjekliste til oplæring

Samtaleguide til den unge ansøger og til landmanden

Inspiration fra andre landbrug

Brug guiden, når du vil blive bedre til at modtage nye medarbejdere med begrænset erfaring

Denne guide fokuserer primært på opstarten af et oplæringsforløb for en lærling fra den danske landmandsuddannelse, fordi det er den vej, de fleste starter deres arbejdsliv i landbruget. Du kan også bruge guiden, hvis du har praktikanter fra udlandet eller ansætter faglærte og ufaglærte unge, der har en begrænset erfaring med at være på et dansk landbrug. Her vil være mange ligheder til opstarten for en lærling.

Hvor kan du læse mere:

- Hvis du rekrutterer medarbejdere fra udlandet, kan medarbejderen finde nyttig information på denne temaside: [Tips for a good start at a Danish farm](#).
- Hvis du har ansatte, der er under 18 år og ikke er lærlinge hos dig, er det vigtigt at de unges opgaver ikke er i strid med reglerne om unges arbejde. Branchevejledningen "Unge arbejde i jordbruget" anviser, hvilke regler der gælder.

Indhold

En god opstart kræver forberedelse	3
Samtaleguide til samtalen med en kommende læremester - for lærlinge i landbruget	4
Udsagn fra eleverne - ufortyndet	5
Samtaleguide til samtalen med en kommende lærling - for læremestre i landbruget	6
Sådan skaber vi vellykkede praktikforløb	7

Udgivelse: December 2023, version 1

En god opstart kræver forberedelse

Forbered
opstarten

Uanset om din nye medarbejder er under uddannelse, er færdiguddannet eller bliver ansat som ufaglært, er den første tid på en ny arbejdsplads en særlig usikker tid. En god opstart kan hjælpes på vej med en oplæringsplan.

I er ikke alene, når en ny lærling skal starte

Brug skolen, både UU-vejlederen og faglærerne til sparring gennem oplæringsforløbet. En jævnlig kontakt kan forebygge mange problemer, både når det gælder faglige spørgsmål, lærlingens trivsel eller samarbejdet med kollegerne på gården.

Lav en oplæringsplan

Enhver bedrift har jo sine egne rutiner, så planen skal være tilpasset til det konkrete lærested. Med inspiration fra en række bedrifter har vi sammensat en plan til inspiration. Tag en fælles snak med erfarne medarbejdere – og også gerne med tidligere elever – og lav de nødvendige tilpasninger.

Planen kan også bruges til opstart for unge medarbejdere, der ikke er ansat som lærlinge.

Husk, at planen skal revideres løbende, så den altid er relevant, når en ny elev starter hos jer.

Brug skabelonen til at lave jeres egen oplæringsliste

Find skabelonen via QR-koden her:

Oplæringsliste til en sikker opstart i landbruget
Gældende for medarbejder xxx

Tidspunkt	Opgave	Ansvarlig	Dato for gennemførelse
2 uger før start	Bestil arbejdstøj Send personalehåndbogen		
3 dage før start	Sms med praktisk information: Mødetidspunkt, adresse, kontaktperson og mobilnummer, madpakke osv.		
2 dage før start	Lave en plan for oplæring de første 14 dage. Fordel opgaver i oplæringen.		
1. dag på job	Rundvisning og introduktion til andre ansatte, introduktion til opgaverne og hvordan de udføres sikkert.		
2. dag på job	Introduktion til opgaverne fortsat, inkl. sikkerhedsanvisninger. Gennemgå beredskabsplan ved personskade.		
3. dag på job	Gennemgang af personalehåndbog og almindelige regler, skrevne og uskrevne.		
8. dag på job	Trivselssamtale efter første uge.		
14. dag på job	Opfølgning og evaluering på de første to uger.		
30 dage på job	Opfølgning og evaluering på første måned. Gennemgang af APV, kemiske risikovurderinger, årlig drøftelse af arbejdsmiljø, øvrige beredskabsplaner mv.		
90 dage på job	Opfølgning og evaluering på første 3 måneder.		
Før skolestart (kun lærlinge)	Forbered næste skoleforløb: Find nøgletal og produktionsresultater mv.		

Samtaleguide til samtalen med en kommende læremester - for lærlinge i landbruget

Spørg og fortæl

I oplæringsperioden får du som lærling mulighed for at være en del af en arbejdsplads. Formålet er ikke at udfylde en rolle som medarbejder, men derimod at "opnå viden og færdigheder", der sammen med undervisningen på skolen kan gøre dig til faguddannet landmand. Derfor er der en række ting, som skal afstemmes, så tidligt i forløbet som muligt – og helst inden, at aftalen om oplæring er på plads.

Arbejdsforhold og aftaler

Gode spørgsmål:

- Hvilke opgaver skal jeg udføre i den tid jeg er her?
- Hvordan er arbejdstiden og weekendvagterne?
- Er der overarbejde, afspadserer man, eller udbetales det?
- Kan jeg regne med at få fri til fx større begivenheder i familien?
- Hvordan aftaler vi frihed/vagtbytte?
- Taler vi mest dansk eller engelsk – er der aftaler om sprog?

Fortæl om:

- Hvilke opgaver, du håber at få lov til at lave. Er der opgaver, du ikke forventer at få?
- Dine erfaringer med lignende arbejde, og fortæl også gerne om andet arbejde, du har haft.

Fysisk sikkerhed og arbejdsmiljøforhold

Gode spørgsmål:

- Vi har lært en del om sikkerhed på skolen. Hvad gør jeg, hvis jeg kan se, at mine kolleger tager chancer eller arbejder på en farlig måde?
- Hvordan får jeg fat på nogen, hvis der sker en ulykke, eller jeg akut har brug for hjælp?

Fortæl om:

- Mange unge, der starter i landbruget, har allerede oplevet farlige situationer eller ulykker, inden de starter på landbrugsskole. Fortæl din læremester det, hvis du har stået i en farlig situation eller været vidne til, at andre er kommet til skade. Det kan nemlig have betydning for, hvordan du vil reagere i en lignende situation.

Hverdagsopgaver og forberedelse til næste skoleperiode

Gode spørgsmål:

- Må jeg få produktionsresultaterne, så jeg kan bruge det på skolen?
- Må jeg være med, når der er konsulenter og dyrlæger på besøg?
- Hvem er min kontaktperson i hverdagen?
- Hvem arbejder her og hvilke opgaver har de?
- Er der maskiner jeg ikke får lov til at køre, eller staldafsnit, jeg ikke kommer til at arbejde i?

Fortæl om:

- Det, du glæder dig til ved oplæringsperioden.
- Er der opgaver eller ting fra undervisningen, som du havde svært ved at forstå og gerne vil have læremesters hjælp til?

Udsagn fra eleverne - ufortyndet

Erfaringer
fra lære-
pladserne

Her er alle de udsagn, som 70 landbrugselever i grupper på tværs af faggrene lagde vægt på, når de tænkte på deres erfaringer med lærepladser i landbruget. Vi bad dem skrive stikord ned om gode og dårlige forhold på de lærepladser de selv havde haft eller kendte til. Stikordene er så nuancerede, at de ikke kan filtreres ret meget, og vi har derfor taget dem alle med i oversigten. De er alle vigtige, og enkelte blev nævnt flere gange.

Favorisering	Styr på tingene	Når miljøet er træls at arbejde i	Ens opgaver, det samme hele tiden	Respekt	Kommunikation og sprog
Dårlig tone – råbe og skrig	Fællesskab	Dårlig tone + mobning	Humor og god tone	Hvis chefen aldrig selv er der	Samarbejde
God variation	For meget alenearbejde	En god arbejdsplan, så vi ved, hvad vi skal give os til	Dårlig instruks – derefter råbt ad	Når folk ikke møder op	Snakke om problemer og fejl
Uens retningslinjer	Plads til at lære	Dårlig håndtering af høje forventninger	Gode kolleger	Orden	Dårlig ansvarlighed
Rart, at der er måltider, hvor alle samles	Ingen hjælp	God kommunikation	Kommunikation og sprog	Det er rart, at der er en god arbejdsfordeling og gode vekslinger	
Intet ansvar + rutineopgaver	Gode pauser sammen	Får fri, når man spørger	Aldrig fri – bliver altid ringet op	Ikke hjælp til brug af værnemidler	
Dårlig tone + ledelse	Sammenhold efter arbejdstid	Sur chef eller medarbejdere	Faglighed	Konstruktiv feedback	

Samtaleguide til samtalen med en kommende lærling - for læremestre i landbruget

Spørg og fortæl

Selvom der er enighed om at oplæringsperioden skal være indholdsrig og meningsfuld, så kan det være sin sag at få oplæringen til at fungere godt. Og hvordan skal det spille sammen med at få arbejdet gjort i hverdagen på bedriften? Ved den første samtale skal både læremester og lærling få sat ord på vigtige forhold og udfordringer i hverdagen. Der vil være meget mere, som er væsentligt at få talt om. Tøv derfor ikke med at lade snakken gå og få sagt det, du finder vigtigt at tale om.

Arbejdsforhold og aftaler

Gode spørgsmål:

- Jeg forestiller mig dine opgaver bliver.... Er der andre opgaver du gerne vil have, mens du er her?
- Er der nogle særlige hensyn vi skal tage i forhold til dig?

Fortæl om:

- Forventninger til sprog og opførsel på bedriften generelt.
- Eventuelle særlige hensyn i lokalområdet.
- Mulighederne for at få fri, vagtbytte, weekendvagter og andre aftaler vedr. arbejdstid.

OBS! Det kan være en god idé at udlevere en evt. personalehåndbog og et eksempel på en arbejdsplan fra en tidligere lærling.

Fysisk sikkerhed og arbejdsmiljøforhold

Gode spørgsmål:

- Et landbrug er en arbejdsplads med mange faremomenter. Hvordan kan jeg stole på, at du vil respektere de krav til sikkerheden, som jeg stiller?
- Har du selv oplevet en ulykke eller set nogen, der kom til skade?

Fortæl om:

- Hvordan I sørger for at alle på gården arbejder sikkert med deres opgaver. Giv gerne eksempler.
- Hvornår I sætter ekstra fokus på arbejdsmiljø, fx ved gennemgang af APV, ved personalemøder eller lignende

Hverdagsopgaver og forberedelse til næste skoleperiode

Gode spørgsmål:

- Hvad kan jeg forvente mig af dig?
- Er der opgaver, du særligt gerne vil have?
- Hvad vil du med din uddannelse på sigt?

Fortæl om:

- Hvilke produktionsresultater kan lærlingen få med til at bruge i opgaver på næste skoleophold?
- Er der opgaver, som I ikke overlader til lærlinge, fx kørsel af bestemte maskiner, opgaver i stalden, opgaver i værkstedet?
- Hvem er lærlingens vejleder/kontaktperson i hverdagen?
- Hvem er de øvrige medarbejdere og hvad er deres primære opgaver?

Sådan skaber vi vellykkede praktikforløb

"En landbrugselev ringede og spurgte, om han måtte komme i en uge for at se, om han ville søge ud til os i praktik. Det gik vi med til, og vi var hurtige til at sige ja, da han bagefter søgte praktikplads hos os."

Hans Sørensen, Kærbygård

"Vi tilstræber, at lærlingene er med til alt! Dyrlægebesøg osv. Det er vigtigt at de føler, de kan noget, og at de vokser, mens de er her hos os."

Charlotte Gosvig, Lindegården

"Mindsettet, menneskesynet og kulturen i din virksomhed kan ikke outsources! Det er dig som arbejdsgiver og læremester, der ejer ansvaret. Skal kulturen i din virksomhed være mere attraktiv for at kunne tiltrække arbejdskraften er det dig, der skal erkende det og være villig til forandring."

Dorte Bak Himmelstrup, Kokkenborg,
på Delegeretmøde 2023

”Ung i job i landbruget”

Dataindsamlingen er foregået blandt elever fra danske landbrugsskoler via spørgeskema, gruppedrøftelser og interviews, samt ved Landbrugsskolernes årsmøde 2023 via en workshop om sikkerhed og brobygning mellem skole og læreplads. Projektet har også involveret landbrugsbedrifter inden for kvæg- og griseproduktion med lærlinge, hvor materialerne er blevet evalueret undervejs i udviklingsforløbet. Denne folder bør ses som et supplement til materialer om lærepladser og oplæringsforløb på Jordbrugets uddannelser, www.judd.dk

Formålet med guiden var at udvikle aktuelt og praksisnært informationsmateriale, der så konkret som muligt hjælper til en sikker opstart for unge medarbejdere i landbruget.

SEGES
INNOVATION